

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **M. H.**, bývajúcej v K., v dovolacom konaní zastúpenej JUDr. Branislavom Kahancom, advokátom so sídlom v Prešove, Vajanského 33, proti žalovanému **Národnému ústavu tuberkulózy, pľúcnych chorôb a hrudníkovej chirurgie Vyšné Hágy**, so sídlom vo Vyšných Hágoch, IČO: 227811, **o náhradu škody**, vedenej na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 10 C 778/1992, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 16. júna 2009 sp. zn. 5 Co 28/2009, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie žalobkyne **o d m i e t a .**

Žalovanému náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Poprad rozsudkom z 15. októbra 2008 č.k. 10 C 778/1992-393 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 4 112,50 Sk spolu s 3 % úrokom z omeškania ročne od 26. augusta 1992 až do zaplatenia, všetko v lehote 15 dní od právoplatnosti rozsudku. V prevyšujúcej časti žalobu žalobkyne zamietol a súčasne rozhodol o trovách účastníkov konania, o trovách štátu a o povinnosti žalovaného zaplatiť na účet okresného súdu súdny poplatok. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že v časti mimoriadneho zvýšenia odškodnenia za bolesť považoval za primerané zvýšenie v rozsahu 2,33 násobku základného bodového ohodnotenia, čo predstavuje sumu 3 112,50 Sk. Pri odškodnení sťaženia spoločenského uplatnenia (SSU) nad rámec základného bodového ohodnotenia vychádzal zo zistenia, že u žalobkyni nejde o taký následok, ktorý by ju akokoľvek obmedzoval v jej živote. Za primerané preto považoval zvýšenie len v rozsahu 0,66 násobku základného bodového ohodnotenia, čo predstavuje sumu 1 000,-- Sk. Do týchto súm žalobe žalobkyni

vyhovel a nad priznané odškodnenie do výšky žalobkyňou požadovaného odškodnenia, t.j. do sumy 6 000,-- Sk, resp. sumy 21 000,-- Sk žalobu zamietol. Pokiaľ žalobkyňa žiadala priznať jednorazové odškodnenie v sume 1 500 000,-- Sk a platenie mesačnej renty v sume 1 500,-- Sk ako rozdielu medzi pravdepodobne dosahovaným zárobkom a výškou poberaného invalidného dôchodku, žalobu v tejto časti zamietol pre dôvodne vznesenú námietku premlčania žalovaným a z dôvodu, že tieto žalobkyňou požadované nároky nemajú oporu v zákone. Uplatnené príslušenstvo priznal len vo výške zodpovedajúcej zákonnej úprave a len z priznanej istiny. Rozhodnutie o náhrade trov konania odôvodnil s poukazom na ustanovenie § 142 ods. 2 O.s.p. a § 148 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Prešove rozsudkom zo 16. júna 2009 sp. zn. 5 Co 28/2009 na odvolanie žalobkyne rozsudok okresného súdu v jeho napadnutej zamietajúcej časti potvrdil. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že súd prvého stupňa v časti nárokov o mimoriadne zvýšenie odškodnenia za bolesť a za SSU zistil náležité skutkový stav veci a dospel aj k správnym právnym záverom. Výsledky vykonaného dokazovania nedávali možnosť na zvýšenie odškodnenia nad sumy priznané súdom prvého stupňa. Za správne, zákonu zodpovedajúce považoval aj zamietnutie žaloby o jednorazové odškodnenie v sume 1 500 000,-- Sk a platenie renty, keď okresný súd dospel k správne záveru, podľa ktorého tieto nároky sú premlčané a keďže žalovaný sa dovolal premlčania, žalobkyňi ich nemožno priznať (§ 100 ods. 1 OZ). V odôvodnení sa vyporiadal aj s výhradami žalobkyne, ktoré sa týkali procesných pochybení v postupe súdu prvého stupňa.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podala dovolanie žalobkyňa. Navrhla rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Uviedla, že v konaní pred súdmi nižších stupňov došlo k vadám uvedeným v § 237 písm. b/ a f/ O.s.p., keďže ako účastníčka konania nemala procesnú spôsobilosť a nebola riadne zastúpená a v dôsledku neustanovenia zástupcu bola ukrátená na svojich právach. Vytýkala odvolaciemu aj prvostupňovému súdu, že sa nezaoberal otázkou, či ako osoba nevidiaca bola spôsobilá sama vystupovať ako účastníčka konania a či tento jej zdravotný handicap nebol na ujmu jej práv. Dovolanie odôvodnila tiež tým, že súdy nižších stupňov nezistili riadne skutkový stav veci a že vec nesprávne právne posúdili.

Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že žalobkyňa počas základného konania v žiadnom v svojich písomných podaní ani vo svojich vyjadreniach neuviedla, že je nevidomá

a táto skutočnosť nebola zrejماً ani z jej vystupovania pred súdom. Túto skutočnosť neuviedla ani v dôvodoch ňou podaného dovolania. Žalobkyňa sa zúčastňovala na pojednávaniach, robila prednesy, navrhovala dôkazy, vyjadrovala sa k vykonaným dôkazom, čo vyplýva zo zápisníc z pojednávání, ako aj z jej podaní. Žalobkyňa teda svoje procesné práva v plnom rozsahu realizovala, neboli jej odňaté. Navrhol preto jej dovolanie ako neprípustné odmietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podala včas oprávnená osoba (účinky doručenia rozsudku krajského súdu nastali až jeho doručení zástupcovi žalobkyne), skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno dovolaním napadnúť (§ 236 a nasl. O.s.p.). Dovolanie prejednal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že smeruje proti takému rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, preto ho treba odmietnuť.

Dovaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V preskúmvanej veci žalobkyňa napadla dovolaním rozsudok odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa (§ 219 O.s.p.).

Podmienky prípustnosti dovolania smerujúceho proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu sú upravené v ustanoveniach § 237 a § 238 ods. 2 a ods. 3 O.s.p.

Rozhodnutiu odvolacieho súdu nepredchádzalo rozhodnutie dovolacieho súdu obsahujúce právny názor v tejto veci. Preto dovolanie podľa § 238 ods. 2 O.s.p. neprichádza do úvahy. Nejedná sa ani o rozsudok, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, ani nešlo o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. Dovolanie nie je preto prípustné ani podľa § 238 ods. 3 O.s.p.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných

vád uvedených v ustanovení § 237 O.s.p., neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa komplexne zaoberal otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z vád vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t.j., či v prejednávanej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nepodania návrhu na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a rozhodovania vylúčeným sudcom, či konania nesprávne obsadeným súdom).

Dovolací súd vady takejto povahy v dovolacom konaní nezistil.

K tvrdeniu zástupcu žalobkyne, že konanie pred súdmi nižších stupňov bolo postihnuté vadou uvedenou v § 237 písm. b/ O.s.p. treba uviesť, že spôsobilosť byť účastníkom konania (civilnoprocesnú subjektivitu) má ten, kto má spôsobilosť mať práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva (§ 19 O.s.p.). Odpoveď na otázku, kto má spôsobilosť mať práva a povinnosti dáva Občiansky zákonník, podľa ktorého spôsobilosť fyzickej osoby mať práva a povinnosti vzniká narodením a zaniká smrťou (§ 7 ods. 1, 2 OZ). Z uvedeného vyplýva, že predpokladom byť účastníkom konania je hmotnoprávna subjektivita vo význame mať práva a povinnosti, ktorú vlastnosť žalobkyňa ako žijúca fyzická osoba nepochybne má (§ 7 ods. 1 OZ). Zástupca žalobkyne preto neopodstatnene namieta, že konanie pred súdom prvého stupňa a pred odvolacím súdom trpelo vadou podľa § 237 písm. b/ O.s.p.

V danej veci nejde ani o prípad odňatia možnosti konať pred súdom z dôvodu, že žalobkyňa nebola v konaní zastúpená, resp. že súdy nižšieho stupňa jej neustanovili na ochranu záujmov zástupcu, hoci to bolo nevyhnutné (u žalobkyni išlo o osobu nevidomú).

V rámci zaručeného práva účastníka na spravodlivý proces, sú súdy povinné poskytnúť účastníkom konania poučenie o tom, aké práva a povinnosti im procesné predpisy priznávajú a ukladajú (§ 5 O.s.p.) resp. sú povinné za splnenia zákonných predpokladov uvedených v § 29 ods. 1, 2 O.s.p. ustanoviť rozhodnutím účastníkovi konania zástupcu. Uvedené zákonné ustanovenia však nemožno vykladať tak, že súdy sú povinné hneď na začiatku konania poučiť účastníka o všetkých do úvahy prichádzajúcich procesných právach a povinnostiach, resp. že sú povinné bez príslušného šetrenia rozhodnúť o ustanovení

zástupcu účastníkovi. Predpokladom poučovacej povinnosti v zmysle § 5 O.s.p., resp. povinnosti rozhodnúť v zmysle § 29 O.s.p. je, že súd v priebehu konania zistí, že účastník, napr. pre svoj nepriaznivý zdravotný stav (je osobou nevidomou), nie je schopný vykonávať samostatne všetky procesné úkony, resp. že nemôže pred súdom samostatne konať. Skutočnosť, že účastník je nevidomou osobou, sa súd najmä v prípade, ak táto nie je z vonkajších prejavov účastníka zrejماً, dozvedá až z oznámenia samotného účastníka. Až vtedy, ak súd takúto skutočnosť zistí, má povinnosť pristúpiť k poučeniu, že účastník má právo dať sa zastúpiť, a to buď pre celé konanie alebo pre určitý úkon (napr. pre doručovanie písomností), resp. ak zlyhali procesné možnosti ako zabezpečiť práva takéhoto účastníka, má povinnosť skúmať, či nie sú splnené predpoklady pre rozhodnutie v zmysle § 29 O.s.p.

V posudzovanej veci z obsahu spisu vyplýva, že žalobkyňa neuviedla v žiadnom zo svojich písomných podaní a ani v svojich vyjadreniach na pojednávaniach pred súdmi nižších stupňov, že je osobou nevidiacou. Táto skutočnosť nebola súdu a žalovanej strane zrejماً ani z jej vystupovania v konaní pred súdom. Žalobkyňa túto skutočnosť neuviedla ani v jej podaní z 2. septembra 2009 označenom ako dovolanie.

Za tohto stavu veci nemožno preto súdom nižšieho stupňa vyčítať, že nepoučili žalobkyňu o jej práve dať sa v konaní pred súdom zastúpiť, resp. že po zlyhaní dostupných procesných možností neskúmali, či nie sú splnené predpoklady pre rozhodnutie v zmysle § 29 O.s.p. Súdny nižšieho stupňa k takémuto procesnému postupu nemali žiaden dôvod. Napokon, z obsahu spisu vyplýva, že žalobkyňa bola na pojednávaniach ako účastníčka konania prítomná, súd vykonal dôkaz aj jej výsluchom, robila prednesy, písomné podania, navrhovala dôkazy, k vykonaným dôkazom sa vyjadrovala. Uvedené skutočnosti nepochybne svedčia o tom, že žalobkyňa je schopná pred súdom samostatne konať a že v konaní pred súdmi nižších stupňov neutrpela žiadnu ujmu na svojich procesných právach. Neopodstatnene preto namieta, že konanie pred odvolacím súdom, resp. pred súdom prvého stupňa je postihnuté vadou uvedenou v § 237 písm. f/ O.s.p.

K námietkam žalobkyne spochybňujúcim úplnosť zistenia skutkového stavu veci, či nesprávnosť skutkových zistení, treba uviesť, že tieto námietky bez ďalšieho nespôsobujú vady konania v zmysle § 237 O.s.p. Rovnako ani nesprávne právne posúdenie veci namietané žalobkyňou samo o sebe prípustnosť dovolania nezakladá. Skutočnosť, že by rozhodnutie prípadne aj spočívalo na nesprávnom právnom posúdení veci, môže byť len odôvodnením

dovolania za predpokladu, ak je toto prípustné, nie však dôvodom jeho prípustnosti podľa § 236 a nasl. O.s.p.

So zreteľom na vyššie uvedené možno uzavrieť, že dovolanie žalobkyne smerovalo proti takému rozsudku odvolacieho súdu, proti ktorému prípustné nie je (§ 238 ods. 2 a 3 O.s.p.) a keďže neboli zistené ani dôvody prípustnosti uvedené v § 237 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky jej dovolanie ako neprípustné odmietol (§ 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. v spojení s § 243b ods. 5 veta prvá O.s.p.) bez toho, aby mohla byť preskúmaná vecná správnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu.

V dovolacom konaní procesne úspešnému žalovanému vzniklo právo na náhradu trov konania proti žalobkyni, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd však nepriznal žalovanému náhradu trov dovolacieho konania, pretože nepodal návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 18. septembra 2012

JUDr. Ladislav G ó r á s z , v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Mgr. Patrícia Špacírová